

mladé dělníky je nejdůležitější zvýšení integrace mezi mládeží a dospělými, otevření komunikačních kanálů mezi těmito skupinami.

Ad 3.

M. Bassand (Švýcarsko) poukazuje ve svém příspěvku *Urbanizace a volný čas* na těsnou souvislost mezi volným časem a konceptem urbanizace. (Bohužel se omezuje pouze na toto konstatování bez dalšího bližšího vysvětlení.) Na jedné straně je urbanizace determinantou volného času, na druhé straně vývoj volného času akcentuje typické struktury urbanizace: mobilitu, diferenciaci, anomii.

Vztahu volného času a urbanizace věnovali ve svých referátech pozornost také M. Imbert (Francie), který ve statí *Volný čas, sociální stratifikace a urbanizace* uvažuje o tom, jak přizpůsobit městské oblasti praxi volného času, a B. Grazia-Resi (Itálie), který v příspěvku *Změny ve využívání volného času v rozvojové oblasti* pojednává o srovnávacím výzkumu obcí v Kalábrii v letech 1958 a 1968.

Ad 4.

Problematikou fyzické kultury ve volném čase se zabývají především polští autoři (Z. Ciupak *Fyzická kultura ve vědomí současného člověka*, Z. Krawczyk *Sport jako element současné kultury*, M. Zurna *Sport ve volném čase obyvatel velkých měst* atd.).

Fyzické aktivity jsou v podstatě zkoumány ze dvou aspektů:

a) jako symptom potřeby být aktivní (provazovat sport),

b) jako symptom potřeby být fyzicky pasivní (sportovní diváctví).

Autoři poukazují na výraznou tendenci posledních let — přesun od první alternativy ke druhé.

Některá zjištění jsou vcelku identická s výsledky některých našich výzkumů (např. výzkumu volného času v Ostravě). Nejvyšší zájem o aktivní sport je u lidí do 24 let, u kvalifikovaných dělníků, inženýrů a technických pracovníků; nejmenší zájem u nekvalifikovaných dělníků a id. Pro vývoj sportovních zájmů je charakteristická jejich spjatost jak s procesy sociálními, tak urbanizačními.

Ad 5

Z ostatních referátů, které se týkají otázek volného času, je třeba uvést příspěvek K. Petkova (Bulharsko) *Metody a techniky předvidání volného času lidí v Bulharsku* — poukazuje zejména na přesné vymezení socio-demografických faktorů působících na změny volného času; dále stať P. Grigoresca (Rumunsko) *Kulturní potřeby ve volném čase* — analyzuje strukturu aktivit ve volném čase pracujících industriálního sektoru; a konečně příspěvek F. Govaertsové (Belgie) *Volný čas a pluralita rolí u žen* — uvádí výsledky výzkumu, který byl součástí mezinárodního komparativního výzkumu časového rozpočtu.

Pokusili jsme se podat stručný přehled nejdůležitějších referátů, které se zabývaly problematikou volného času na sociologickém kongresu ve Varně. Bylo by nyní jistě vhodné shrnout základní trendy této sociologické disciplíny ve světle předložených výsledků. Vzhledem k značné disparitnosti konkrétní tematiky obsažené v referátech je to však dosti obtížné. S výhradami můžeme říci, že sociologie volného času

- hledá svou teorii, která by tvořila základ pro empirické výzkumy;
- kriticky přehlíží své základy a možnosti teorie volného času vůbec;
- hledá své místo v rámci obecnějších sociologických teorií; nechce se rozvíjet jako samostatná a uzavřená disciplína;
- chápe svůj úkol i prakticky, tj. snaží se o plánování a racionální řízení sféry volného času;
- v kapitalistických zemích akcentuje problematiku volného času z pozice individua, zatímco v příspěvcích socialistických zemí dominuje hledisko plánování a racionálního řízení, tedy zdůrazněny jsou společenské aspekty volného času;
- samozřejmě prezentuje i výsledky konkrétních sociologických výzkumů z oblastí různých aktivit volného času, snaží se analyzovat vztah volného času a některých socioprofesionálních skupin a zabývá se i metodologií časových snímků;
- uvědomuje si nezbytnost mezinárodních komparativních výzkumů, které přináší srovnání trendů vývoje volného času v různých zemích.

Jaroslav Hudeček
Karel Zeman

Nová organizace sociologických pracovišť na Varšavské universitě

Šifra W. W. uveřejňuje v prvním čísle polského časopisu *Studia Sociologiczne* z roku 1970 zajímavou informaci o reorganizaci kateder sociologie na universitě ve Varšavě. V rámci celkové změny vnitřní struktury tohoto učiliště, spočívající ve slučování kateder v instituty, vznikl zde Institut sociologie. Je částí velké fakulty společenských věd, jejími dalšími složkami jsou Institut filosofie, Institut politických věd, Institut ekonomických věd a Institut novinářství.

Institut sociologie sjednotil všechny bývalé sociologické katedry filosofické fakulty, tj. katedru obecné sociologie, katedru dějin sociálního myšlení, katedru výzkumných metod, katedru odvětvových sociologií a katedru teorie a dějin morálky.

Hlavním cílem nového institutu je zlepšení výuky a rozšíření i prohloubení vědecké práce. Má být likvidována dosavadní roztržitost vědeckých kádru na malé, autonomní katedry. Místo nich mají vzniknout silné organizační jednotky umožňující větší „vnitřní mobilitu“ pracovníků a jejich soustředění na důležité badatelské úkoly.

Nově vzniklý Institut sociologie vychovává v rámci studia, které trvá čtyři a půl roku, okolo 200 posluchačů. V současné době v něm

pracuje 14 profesorů a docentů, 15 adjunktů s doktorským titulem, 15 asistentů a 10 doktorandů. Od začátku roku 1970 existuje při institutu doktorské studium, které trvá tři roky a do něhož bude ročně přijímáno 10–15 doktorandů. Institut má svoje ředitelství a vědeckou radu. Každý pracovník institutu je jednak členem určitého didaktického pracoviště, jednak členem určitého badatelského kolektivu.

Didaktická pracoviště mají především za úkol vyučovat jednotlivým sociologickým disciplínám. Tak existuje oddělení obecné sociologie (vedoucí doc. W. Wesołowski), oddělení dějin sociálního myšlení (vedoucí doc. J. Szacki), oddělení sociologických výzkumných metod (vedoucí prof. K. Szanlawski), oddělení sociologie kultury (vedoucí prof. J. Chałasiński), oddělení sociologie vesnice a města (vedoucí prof. S. Nowakowski) a oddělení teorie vývoje společnosti (vedoucí prof. J. Wiatr). Oddělení uvedené na posledním místě se vedle výuky odborných sociologů věnuje rovněž výuce předmětu marxistická teorie společenského vývoje na všech humanitních fakultách Varšavské university.

Zatímco didaktická pracoviště mají relativně trvalý ráz, jsou tzv. badatelské kolektivy ustavovány pouze dočasně pro vyřešení určitého vědecko-výzkumného problému. V současné době existuje pět takových kolektivů, z nichž první se zabývá problematikou mládeže (vedoucí prof. J. Chałasiński), druhý problematikou společenské struktury (vedoucí doc. W. Wesołowski), třetí problematikou společenských norem a společenské patologie (vedoucí doc. A. Podgórecki), čtvrtý metodami

sociologických výzkumů (vedoucí doc. S. Nowak) a konečně pátý sociálním plánováním (vedoucí doc. J. Malanowski). Je třeba upozornit, že členy badatelských kolektivů mohou být i pracovníci jiných institutů fakulty společenských věd a dokonce i mimouniversitních pracovišť, zejména Filosofického a sociologického ústavu Polské akademie věd, kteří se současně mohou podílet i na výuce.

Institut má rovněž svoje samostatné pracoviště realizace empirických výzkumů, které vede doc. W. Wiśniewski. Toto pracoviště je zatím technicky velmi skrovně vybaveno, ale postupně má být systematicky budováno.

Zbývá dodat, že ředitelem institutu a předsedou jeho vědecké rady je doc. W. Wesołowski, jeho zástupci doc. J. Malanowski a doc. S. Nowak.

Jan Sedláček

Ustavení sexuologické společnosti

V Praze byla ustavena Sexuologická společnost. Je společností mezioborovou. Jejími členy se mohou stát lidé, jejichž vědecká práce nebo zaměstnání má vztah k problémům sexuálního života, jako psychiatři, gynekologové, urologové, endokrinologové, pediatři, pedagogové, právníci, psychologové, sociologové, antropologové a jiní. Společnost pořádá 4 vědecké schůze ročně, kterým předcházejí semináře o novinkách z lékařské sexuologie. Zájemci o členství se mohou přihlásit na adresu: Sexuologický ústav, Praha 2, Karlovo náměstí 32, k rukám vědeckého sekretáře společnosti Doc. MUDr. J. Rabocha, DrSc.